

Sygn. akt I UK 141/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania M.R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o wypłatę emerytury i odsetki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 30 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2016 r. oddalił apelację wnioskodawczynie M.R. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. z dnia 25 sierpnia 2015 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 30 marca 2015 r. odmawiającej ponownego przeliczenia emerytury.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawczynie, ur. 14 lutego 1953 r. pierwszy wniosek o przyznanie prawa do emerytury złożyła 29 września 2011 r. Decyzją z dnia 13 października 2011 r. organ rentowy przyznał jej prawo do emerytury od 1 września 2011 r., wskazując równocześnie, że wypłata świadczenia podlega zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. W uzasadnieniu tej decyzji wskazano, że dla podjęcia wypłaty świadczenia konieczne jest przedłożenie

świadczenia pracy. W dniu 3 stycznia 2013 r. wnioskodawczyni, powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., wniosła o wznowienie wypłaty emerytury. Organ rentowy pismem z 4 lutego 2013 r. wyjaśnił, że wyrok, na który się powołała, dotyczy wypłat emerytur zawieszonych od 1 października 2011 r. osobom, które prawo do tych świadczeń nabyły przed dniem 1 stycznia 2011 r.

W dniu 19 lutego 2013 r. wnioskodawczyni wystąpiła z kolejnym wnioskiem o przeliczenie świadczenia załączając świadectwo pracy z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. potwierdzające rozwiązanie z nią umowy o pracę z dniem 15 lutego 2013 r. Decyzją z dnia 11 marca 2013 r. organ rentowy wznowił wypłatę emerytury od 1 lutego 2013 r. W międzyczasie, tj. 8 marca 2013 r., wnioskodawczyni złożyła kolejny wniosek o emeryturę w związku z ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego. Decyzją z dnia 17 kwietnia 2013 r. organ rentowy przyznał jej od 14 marca 2013 r. zaliczkę na poczet przysługującej emerytury. W dniu 12 marca 2015 r. wnioskodawczyni wniosła o wypłatę zawieszanej emerytury zgodnie z ustawą z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. (Dz.U. z 2014 r., poz. 169, dalej jako: ustawa o ustaleniu i wypłacie emerytur) wraz z odsetkami.

W takim stanie faktycznym Sąd drugiej instancji w pełni podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że ubezpieczona z uwagi na datę nabycia prawa do emerytury nie należy do kręgu osób, których nie dotyczył wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., bo nie nabyła prawa do wypłaty emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo ulegało zawieszeniu w okresie od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. W tym okresie ubezpieczona „nie nabyła statusu emeryta i nie została z tego powodu zwolniona z pracy”. Sama okoliczność, że jej ówczesny pracodawca mógłby potencjalnie rozwiązać z nią stosunek pracy, nawet jeśli miała znaczenie dla decyzji ubezpieczonej o nieskładaniu wniosku o świadczenie emerytalne, w żaden sposób nie uzasadnia twierdzenia, że powinna ona być aktualnie potraktowana jako osoba, która nabyła prawo do emerytury w rozumieniu zakwestionowanych przez Trybunał

Konstytucyjny przepisów o zawieszaniu emerytur, „i która w związku z tym powinna zyskać prawo do wypłaty bezpodstawnie zawieszonego świadczenia”.

W skardze kasacyjnej ubezpieczona zarzuciła naruszenie: 1/ art. 2 pkt 1 ustawy o ustaleniu i wypłacie emerytur i art. 46 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) przez błędną interpretację i uznanie, że nie nabyła prawa do emerytury przed 31 grudnia 2008 r., 2/ art. 5 k.c. w związku z art. 93 ust. 4 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 2, art. 32 i art. 33 Konstytucji RP przez niezastosowanie i uznanie, że przepis o treści restrykcyjnej, sprzeczny z przepisami konstytucji, który stawiał inspektorów ZUS w gorszej sytuacji niż pozostałych pracowników ZUS zasługuje na ochronę prawa, co pozbawiało ją prawa do emerytury, skoro art. 93 ust. 4 pkt 5 ustawy nie pozwolił jej na wystąpienie o ustalenie prawa do emerytury niezwłocznie po spełnieniu warunków do jej ustalenia.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie: art. 46 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach oraz art. 2 pkt 1 ustawy o ustaleniu i wypłacie emerytur, celem ustalenia czy termin „nabycie prawa do emerytury” jest tożsamy z terminem „ustalenie prawa do emerytury”, co ma zasadnicze znaczenie dla zgodnego z prawem stosowania przepisów emerytalnych. Ponadto podniosła, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, „czy w sytuacji, gdy konsekwencją wystąpienia przez ubezpieczonego z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury wiąże się obowiązek pracodawcy rozwiązania z ubezpieczonym stosunku pracy ze względu na rodzaj pracy wykonywanej w zakładzie pracy, pomimo, że restrykcja taka nie obejmuje innych pracowników zakładu pracy, to uznanie, że pracownik nie nabył prawa do emerytury przed 31 grudnia 2008 r. tylko ze względu na obawę przed utratą pracy związaną z wystąpieniem z wnioskiem o ustalenie emerytury zasługuje na ochronę prawną ze strony jakiegokolwiek przepisu prawa i może w konsekwencji doprowadzić do pozbawienia ubezpieczonego prawa do świadczenia emerytalnego”.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w C. do ponownego

rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. W przedmiotowej sprawie nie występuje zagadnienie prawne związane z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Sformułowanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Z kolei odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Tymczasem w myśl utrwalonego orzecznictwa, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Oznacza to, że rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na

wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Wbrew prezentowanemu w skardze stanowisku, wskazane przez skarżącą przepisy nie wymagają już wykładni ani nie występuje sformułowane w skardze zagadnienie prawne, ponieważ z art. 46 ust. 1 ustawy emerytalnej wynika, że niektórzy ubezpieczeni, urodzeni po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r., mogą przejść na emeryturę na dotychczasowych zasadach, jeśli spełnią łącznie warunki w nim określone, tyle że sama możliwość uzyskania emerytury w obniżonym wieku, nie uzasadnia twierdzenia o nabyciu tego świadczenia z mocy samego prawa bez potrzeby złożenia wniosku emerytalnego oraz bez wydania decyzji organu ubezpieczeń społecznych o jej ustaleniu i przysługiwaniu od określonej daty nabycia uprawnień emerytalnych. Według tej interpretacji, uprawniony (ubezpieczony) „tylko raz w życiu przechodzi na emeryturę”, co może nastąpić wskutek uzyskania przezeń prawa do emerytury. Skoro skarżąca po spełnieniu warunków nabycia prawa do emerytury nie wystąpiła z wnioskiem o jej przyznanie, przeto nie nabyła ani nie zrealizowała takich uprawnień w okresie od 8 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2010 r., bo te zostały jej przyznane dopiero od 1 września 2011 r., przeto nie dotyczy jej wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., SK 45/04 (ORK-A 2006 nr 2, poz. 150). Jest to zgodne z utrwaloną jednolicie judykaturą Sądu najwyższego, który uznał, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach ma zastosowanie tylko do tych ubezpieczonych, które przed 8 stycznia 2009 r. nabyli prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, a następnie w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. zrealizowali prawo do emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z 12 marca 2014 r., II UK 358/13, LEX nr 1444458, i 30 września 2014 r., III UK 200/13, LEX nr 41551481 oraz uchwałę z dnia 7 maja 2015 r., III UZP 3/15, OSNP 2015 nr 10, poz. 137).

Równocześnie w sprawach z zakresu i na gruncie imperatywnego charakteru prawnego przepisów prawa ubezpieczeń społecznych przy oceny potencjalnych możliwości skorzystania i zrealizowania prawa do emerytury nie ma podstaw do

stosowania art. 5 k.c. Na wyżej ujawniony stan jednolitej jurysdykcji najwyższej instancji sądowej nie wpływa uznany za niekonstytucyjny art. 93 ust. 4 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który nie był wobec skarżącej zastosowany, przeto nie wykluczał jej potencjalnych pracowniczych możliwości wcześniejszego ubiegania się i zrealizowania prawa do emerytury, którą wszakże nabyła dopiero od 1 września 2011 r. Ponadto nie wszyscy niebędący pracownikami ZUS ubezpieczeni, którzy spełniali warunki nabycia emerytur na podstawie art. 19 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 49 ustawy emerytalnej, ubiegali się o takie świadczenia, a przeto także ich nie nabyli ani nie zrealizowali w rozumieniu materialnoprawnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.